

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie.

MGR MATEUSZ CHATYS

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR ASEAN

CZERWIEC 2021

PRZYSZŁOŚĆ VFA WCIĄŻ STOI POD ZNAKIEM ZAPYTANIA

Mimo intensywnej negocjacji pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Filipinami na temat nowej wersji umowy regulującej warunki przebywania amerykańskich żołnierzy na terytorium Filipin (VFA) oraz deklaracji ze strony Waszyngtonu o priorytetowej pomocy w postaci szczepionek na COVID-19, prezydent Rodrigo Duterte postanowił po raz trzeci przedłużyć okres zawieszenia wycofania się z porozumienia. Wszystko wskazuje na to, że los VFA, a także szerzej polityka zagraniczna wobec Chin i Stanów Zjednoczonych będą głównymi punktami kampanii wyborczej do przyszłorocznych wyborów prezydenckich.

I. STOSUNKI WEWNĄTRZ ASEAN

2 czerwca: Indonezja wezwała do szybkiego mianowania specjalnego wysłannika do Birmy. Minister spraw zagranicznych Retno Marsudi wezwała ASEAN do jak najszybszego mianowania specjalnego wysłannika stowarzyszenia do Birmy ze względu na trudną sytuację wewnętrzną w tym kraju, spowodowaną zamachem stanu, do którego doszło na początku lutego. Zadaniem wysłannika ma być monitorowanie sytuacji w Birmie oraz nadzorowanie wdrażania pięciopunktowego konsensusu wypracowanego przez ASEAN.

4 czerwca: zwierzchnik wojskowego rządu w Birmie przyznał, że wciąż nie posiada pełnej kontroli nad państwem. Generał Min Aung Hlaing po raz kolejny stwierdził, iż stanął na czele zamachu stanu, ponieważ Narodowa Liga na rzecz Demokracji dopuściła się oszustwa wyborczego w ubiegłorocznych wyborach, dzięki czemu uzyskała 80% miejsc w parlamencie. Na szczególną uwagę zasługuje jednak fakt, że generał przyznał, iż nie spodziewał się tak silnego i długotrwałego sprzeciwu społecznego wobec zamachu stanu. Ponadto Min Aung Hlaing potwierdził brak całkowitej kontroli nad państwem, ponieważ w niektórych regionach kraju wciąż dochodzi do starć zbrojnych pomiędzy wojskiem i różnego rodzaju ugrupowaniami partyzanckimi.

15 czerwca: podczas 15. szczytu ministrów obrony ASEAN przyjęte szereg dokumentów regulujących dalszy kierunek współpracy. Ministrowie obrony ASEAN po raz kolejny omówili najważniejsze kwestie dotyczące bezpieczeństwa i stabilności w regionie, a także formy współpracy. Tym razem jednym z

głównych tematów była również pandemia koronawirusa oraz metody prowadzące do ograniczenia transmisji wirusa. Spotkanie zostało zwieńczone wydaniem wspólnej deklaracji podsumowującej najważniejsze zagadnienia poruszone podczas szczytu.

KOMENTARZ

Przez wiele lat ASEAN wykazywał się dużą skutecznością, utrzymując pokój w regionie, głównie za sprawą dialogu i wzmacniania zaufania pomiędzy członkami stowarzyszenia. Niemniej jednak państwa regionu wciąż muszą sprostać szeregowi wyzwań zewnętrznych, jak chińska ekspansja na Morzu Południowochińskim czy rywalizacja Pekinu z Waszyngtonem, jak i wewnętrznych, gdzie na pierwszy plan wysuwa się w ostatnim czasie kryzys wewnętrzny w Birmie. Podczas gdy ASEAN wciąż ma czas na przedsięwzięcie odpowiednich środków w odpowiedzi na rywalizację mocarstw, to sytuacja w Birmie staje się coraz bardziej palącym problemem. Nie tylko ze względu na politykę wojskowego rządu, który przeprowadził zamach stanu, ale również z powodu rosnącej presji na arenie międzynarodowej.

Jedną z głównych przeszkód na drodze do zdecydowanych działań stowarzyszenia jest przyjęta w 2007 roku Karta ASEAN, zawierająca najważniejsze regulacje dotyczące funkcjonowania organizacji. Z jednej strony ASEAN powinien odrzucić nielegalne rządu wojska w Birmie, ale z drugiej jest ograniczony przez zasadę nieingerencji w wewnętrzne sprawy innych państw. Obecna sytuacja w Birmie jest zatem przyczyną wewnętrznego konfliktu interesów stowarzyszenia, co może przerodzić się do destabilizacji regionu.

Brak reakcji na zamach stanu ze strony ASEAN nie jest niczym nowym, a organizacja powiela znany scenariusz, z którym mieliśmy do czynienia w przypadku zamachu stanu w Tajlandii w 2014 roku. Jednak skala przemocy w Birmie może mieć daleko idące negatywne skutki, które wpłyną na pozostałych członków. Począwszy od rosnącej fali uchodźców, przez wzrost przestępczości transgranicznej aż po brak kontroli nad transmisją koronawirusa.

Jako pierwszy zrozumiał to prezydent Indonezji Joko Widodo, który wezwał do organizacji specjalnego szczytu ASEAN poświęconego między innymi sytuacji w Birmie, w którym wziął udział lider zamachu stanu – generał Min Aung Hlaing. Głównym osiągnięciem szczytu było opracowanie pięciopunktowego konsensusu, który jednak nie odniesie zamierzonego skutku, jeżeli birmański rząd się do niego nie zastosuje. Do tej pory nie widać wyraźnej poprawy sytuacji, natomiast generał wykorzystał swój udział w szczycie ASEAN do legitymizacji

władzy w krajowej propagandzie, argumentując, że pozostałe państwa regionu zaakceptowały nowy rząd Birmy.

Tymczasem cały czas przybywa zarówno ofiar śmiertelnych jak i aresztowanych na skutek działań wojska. Wizerunkowi stowarzyszenia nie pomaga także brak wspólnego frontu pozostałych członków ASEAN wobec sytuacji w Birmie jak i sposobu implementacji konsensusu. Brakuje również zdecydowanego przywództwa ze strony Brunei, czyli państwa, które w 2021 roku sprawuje prezydencję w ASEAN. Najlepszym przykładem jest opieszałość przy wyborze specjalnego wysłannika do Birmy, w sprawie czego interweniowała między innymi Indonezja. Należy w tym momencie zaznaczyć, że specjalny wysłannik mianowany przez Birmę będzie sprawował swoją funkcję do końca roku, wraz z końcem prezydencji Brunei w ASEAN. Trudno sobie wyobrazić, że wysłannik w mniej niż pół roku będzie w stanie osiągnąć jakiegokolwiek cele przybliżające do realizacji konsensusu, niezależnie od tego jakie uprawnienia zostaną mu nadane i czy będzie podlegał nadzorowi, czyli kwestii w sprawie których także brakuje zgody wewnątrz stowarzyszenia.

Na przykładzie wyboru specjalnego wysłannika widać jak bardzo złożoną sprawą jest kryzys w Birmie. Z pewnością Brunei powinno wziąć większą odpowiedzialność za koordynowanie działań mających na celu realizację konsensusu, a także wykorzystać swoją prezydencję w ASEAN do zbudowania wspólnego frontu dziewięciu państw. Pozostaje kluczowe pytanie, czy najmniejsze państw stowarzyszenia będzie w stanie sprostać tak wysokim wymaganiom zarówno z wewnątrz ASEAN jak i na arenie międzynarodowej? Wszystko wskazuje na to, że poznamy w najbliższych tygodniach, ponieważ brak skuteczności ASEAN-u zmusi pozostałe państwa do interwencji.

II. STOSUNKI BILATERALNE CHIN Z PAŃSTWAMI ASEAN

2 czerwca: chińskie samoloty naruszyły malezyjską strefę powietrzną nad Morzem Południowochińskim. Minister spraw zagranicznych Malezji Hishammuddin Hussein oskarżył Chiny o naruszenie suwerenności kraju, po tym jak 16 chińskich samolotów pojawiło się w przestrzeni powietrznej nad Morzem Południowochińskim, 110 km od wybrzeży Borneo. Ambasada ChRL w Kuala Lumpur odpowiedziała, że przelot należy zaliczyć do rutynowych ćwiczeń chińskich sił powietrznych, który nie był wymierzony w jakiegokolwiek państwo.

2 czerwca: Kambodża liczy na pomoc z Chin przy modernizacji bazy marynarki wojennej. Minister obrony Kambodży Tea Banh w wywiadzie dla portalu *Fresh News* poinformował, że zwrócono się do Chin w sprawie pomocy przy modernizacji bazy marynarki wojennej Ream. Podkreślił jednocześnie, że warunki chińskiej pomocy zostały dokładnie omówione i nie będzie się wiązała z dodatkowymi zobowiązaniami ze strony Kambodży. Ponadto, zgodnie z doniesieniami medialnymi, Chiny nie będą jedynym państwem z dostępem do bazy Ream.

4 czerwca: szczepionka chińskiej firmy Sinopharm została trzecim lekiem na koronawirusa zatwierdzonym do użytku w Wietnamie. Wietnamska agencja prasowa poinformowała o zatwierdzeniu przez ministerstwo zdrowia szczepionki produkowanej przez Sinopharm. Do tej pory w krajowym programie szczepień były stosowane szczepionki Sputnik V oraz AstraZeneca. Minister zdrowia Nguyen Thanh Long poinformował, że na chwilę obecną pozyskano 2,9 mln dawek AstraZeneci z czego wykorzystano 1 mln dawek. Wietnam odnotował 49 zgonów i tylko 8115 przypadków zakażeń, przy czym należy podkreślić, że prawie 60% infekcji miało miejsce na przestrzeni ostatniego miesiąca.

6 czerwca: w Chinach odbyło się spotkanie inauguracyjne mechanizmu współpracy w ramach dialogu wysokiego szczebla Chiny-Indonezja. Spotkaniu współprzewodniczyli radca stanu i minister spraw zagranicznych Chin Wang Yi oraz Luhut Binsar Pandjaitan, specjalny wysłannik prezydenta Joko Widodo i koordynator Indonezji ds. współpracy z Chinami. Przy okazji pierwszego spotkania Wang Yi powiedział, że obie strony powinny wyznaczyć długoterminowy cel budowania chińsko-indonezyjskiej wspólnoty, zorientowanej na bezpieczeństwie politycznym, handlu i inwestycjach, kontaktach międzyludzkich i wymianie kulturalnej, współpracy morskiej oraz współpracy w zakresie zwalczania epidemii oraz zdrowia publicznego. Z kolei Luhut stwierdził, że Indonezja jest gotowa współpracować z Chinami w celu przyspieszenia realizacji inicjatywy Pasa i Szlaku, pogłębienia budowy regionalnego korytarza gospodarczego i dokończenia budowy szybkiej kolei Jakarta-Bandung zgodnie z harmonogramem.

7 czerwca: Wang Yi wziął udział w spotkaniu ministrów spraw zagranicznych Chiny-ASEAN z okazji 30. rocznicy nawiązania relacji w formule partnera dialogu. Spotkaniu współprzewodniczyli radca stanu i minister spraw zagranicznych Chin Wang Yi oraz minister spraw zagranicznych Filipin Teodoro Locsin, ponieważ obecnie Filipiny koordynują relacje Chiny-ASEAN z ramienia stowarzyszenia. Wang Yi wziął również udział w dwustronnych spotkaniach z szefami dyplomacji każdego z państw ASEAN oraz sekretarzem generalnym ASEAN. Przez ostatnich 30 lat handel pomiędzy Chinami i ASEAN wzrósł ponad 80 krotnie z 8 mld USD do 684,6 mld USD. Minister spraw

zagranicznych Chin podkreślił jak ważną rolę w rozwoju obu stron pełni pogłębianie współpracy gospodarczej, wymiany międzyludzkiej oraz dzielenie się doświadczeniami. Zwrócił również uwagę na potrzebę rozwiązywania spornych sytuacji na zasadzie konsensusu.

8 czerwca: w Chinach odbyło się 6. spotkanie ministrów spraw zagranicznych dotyczące współpracy regionu Lancang-Mekong. Spotkaniu współprzewodniczyli radca stanu i minister spraw zagranicznych Chin Wang Yi oraz minister spraw zagranicznych Birmy U Wunna Maung Lwin. Oprócz tego wzięli w nim udział szefowie dyplomacji Laosu, Kambodży, Tajlandii oraz Wietnamu. Podczas swojej przemowy Wang Yi podkreślił liczne osiągnięcia formatu realizowane zgodnie z wcześniej ustalonymi wytycznymi jak i sukcesy współpracy pomiędzy państwami w nadzwyczajnych sytuacjach, jak na przykład pandemia koronawirusa. Szef chińskiej dyplomacji zwrócił uwagę na innowacyjny charakter subregionalnego mechanizmu współpracy opierającego się na zasadach przyjaznych relacji pomiędzy sąsiadującymi państwami, zwracania szczególnej uwagi na rozwój gospodarczy, wierność zasadzie obopólnych korzyści, a także inwestowania w rozwój umiejętności obywateli. Spotkanie zostało zwieńczone wydaniem wspólnego oświadczenia.

7 czerwca: Chiny i ASEAN chcą szybkiego dojścia do porozumienia w sprawie Kodeksu Postępowania na Morzu Południowochińskim. Podczas 19. spotkania wysokich urzędników w sprawie wdrażania Deklaracji Postępowania na Morzu Południowochińskim, które odbyło się w Chongqing, strony podjęły decyzję o jak najszybszym zrealizowaniu negocjacji nad drugą wersją („drugiego czytania”) wstępnego tekstu Kodeksu Postępowania, będącego przedmiotem wieloletnich negocjacji między Chinami i państwami stowarzyszenia. Warto odnotować, że uczestnicy spotkania określili obecną sytuację na Morzu Południowochińskim jako względnie stabilną mimo skutków pandemii koronawirusa.

7 czerwca: Tajlandia zamierza zakupić 8 mln chińskich szczepionek. Premier Prayut Chan-o-cha poinformował o planie zakupu szczepionek CoronaVac produkowanych przez chińską firmę Sinovac, aby ograniczyć skutki trzeciej fali pandemii koronawirusa. Rząd planuje do końca roku zaszczepić 70% populacji liczącej 66 mln osób.

7 czerwca: Wietnam sprzeciwia się unilateralnym działaniom Chin na Morzu Południowochińskim. Wiceminister spraw zagranicznych Wietnamu Nguyen Quoc Dung podczas 19. spotkania Chiny-ASEAN w sprawie Deklaracja Postępowania na Morzu Południowochińskim zwrócił uwagę na ostatnie jednostronne działania na tym akwenie, naruszające prawa i interesy państw zaangażowanych w spór. Część pozostałych państw wyraziła podobne zaniepokojenie. Choć można się spodziewać, że źródłem działań zagrażających

stabilności regionu w tym obszarze są Chiny, to unikano bezpośrednich oskarżeń.

8 czerwca: filipińska marynarka wojenna będzie korzystać z zakładu znajdującego się w Zatoce Subic. Dowódca marynarki wojennej wiceadmiral Giovanni Carlo Bacordo poinformował o podpisaniu warunków dotyczących użytkowania zakładu należącego na południowokoreańskiego przedsiębiorstwa stocznioowego Hanjin Heavy Industries and Construction (HHIC-PH) w Zatoce Subic na Filipinach. Marynarka wojenna planuje wykorzystać 100 hektarów północnego dziedzica należącego do kompleksu pod organizację siedziby dowództwa filipińskiej floty oraz batalionu desantowego.

8 czerwca: prezydent Filipin mianował nowego dowódcę marynarki wojennej. Rzecznik pałacu prezydenckiego Harry Roque poinformował o mianowaniu przez Rodrigo Duterte kontradmirała Adeluisa Bordado nowym oficerem flagowym dowodzącym filipińską marynarką wojenną. Adeluisa Bordado przejął dowodzenie dziewiątego czerwca po wiceadmirałe Giovannim Carlo Bacordo, który odszedł na emeryturę w wieku 56 lat.

8 czerwca: Chiny i Singapur pracują nad planem otwarcia granic po opanowaniu sytuacji epidemiologicznej. Minister spraw zagranicznych Singapuru Vivian Balakrishnan poinformował o współpracy z Chinami nad dwustronnymi certyfikatami zaszczepienia na COVID-19, umożliwiającymi wznowienie podróżowania pomiędzy państwami. Wprowadzenie certyfikatów ma wzmocnić współpracę gospodarczą oraz rozwój korytarza lądowego handlowego Singapur-Chongqing.

8 czerwca: wzrosła liczba filipińskich kutrów rybackich prowadzących połowy na Morzu Południowochińskim. Biuro ds. rybołówstwa i zasobów wodnych (BFAR) poinformowało, że od stycznia bieżącego roku zaobserwowano wzrost aktywności komercyjnych statków rybackich na wodach Morza Południowochińskiego, znajdujących się w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej kraju. Wzrost liczby statków przypisano zwiększonej aktywności filipińskiej straży przybrzeżnej i marynarki wojennej w odpowiedzi na chińskie naruszenia na spornych obszarach. Morze Południowochińskie jest bogatym źródłem ryb dla Filipin, co znacząco przyczynia się do zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego tego kraju.

9 czerwca: dowódca filipińskich sił zbrojnych spotkał się z żołnierzami na spornej wyspie na Morzu Południowochińskim. Podczas swojej wizyty na Wyspie Thitu, Cirilito Sobejana pochwalił stacjonujących tam żołnierzy za ochronę mieszkańców wyspy jak i terytorium kraju i dużej strategicznej wartości w kontekście sporów na Morzu Południowochińskim. Wyspa Thitu jest

największym obiektem z archipelagu Spratly, nad którym pełną kontrolę sprawują Filipiny.

10 czerwca: Indonezja zakupiła od włoskiego przedsiębiorstwa sześć fregat.

Indonezyjski rząd podpisał z włoskim przedsiębiorstwem stoczniovym Fincantieri umowę na zakup sześciu fregat rakietowych typu FREMM. Tego typu jednostki funkcjonują między innymi w marynarce wojennej Włoch, Egiptu czy Stanów Zjednoczonych. Podpisany kontrakt obejmuje również remont i sprzedaż do Indonezji dwóch fregat typu Maestrale, które zostały wycofane ze służby włoskiej marynarki wojennej. Sama wartość kontraktu nie została ujawniona przez żadną ze stron.

12 czerwca: Kambodża otrzymała kolejną partię chińskich szczepionek na COVID-19.

Yok Sambath z kambodżańskiego ministerstwa zdrowia poinformował o odebraniu partii szczepionek produkowanych przez koncern Sinopharm. Do tej pory Kambodża otrzymała z Chin i programu COVAX łącznie 8 mln dawek, dzięki czemu było możliwe zaszczepienie dwoma dawkami 2,39 mln osób.

15 czerwca: nowy chiński niszczyciel wziął udział w ćwiczeniach na Morzu Południowochińskim.

Niszczyciel z pociskami kierowanymi typu 052D Nanning dołączył do okrętów zaopatrzenia typu 901 Chaganhu oraz desantowego typu 071 Qilianshan, z którymi wziął udział w czterodniowych ćwiczeniach na Morzu Południowochińskim. Nanning jest osiemnastą jednostką typu 052D funkcjonującą w chińskiej marynarce wojennej i został włączony do służby w kwietniu bieżącego roku.

15 czerwca: ministrowie obrony ASEAN wezwali do jak najszybszego zakończenia prac nad Kodeksem Postępowania na Morzu Południowochińskim.

Podczas 15. szczytu ministrów obrony ASEAN pod przewodnictwem Brunei, który odbył się za pośrednictwem wideokonferencji, podkreślono konieczność szybkiego opracowania Kodeksu Postępowania, mającego na celu stabilizację sytuacji na Morzu Południowochińskim pomiędzy państwami zaangażowanymi w spory morskie i terytorialne. Wezwano również wszystkie państwa do powściągliwości w działaniach, aby nie prowokować sytuacji, która może się przyczynić do wzrostu napięć lub niepotrzebnych incydentów. Według komunikatu prasowego Brunei doszło również do rozmów poszczególnych ministrów państw członkowskich ASEAN z ministrem obrony Chin Wei Fenghe na temat przyszłości Kodeksu Postępowania w ramach 12. nieoficjalnego szczytu ministrów obrony ASEAN-Chiny.

16 czerwca: minister obrony Chin na spotkaniu z przedstawicielami ASEAN wyraźnie podkreślił ochronę kluczowych interesów ChRL.

Podczas 8. szczytu ministrów obrony ASEAN+1 zrealizowanego w formie wideokonferencji, generał

Wei Fenghe zwrócił uwagę, że chińskie wojsko będzie stało na straży kluczowych interesów, do których zaliczył kwestie związane z Tajwanem, Hongkongiem, Xinjiangiem oraz Morzem Południowochińskim. Szef chińskiego resortu obrony zwrócił uwagę na zaangażowanie Chin w utrzymanie pokoju i stabilizacji regionalnej, a także chęć współpracy z innymi państwami w obszarze bezpieczeństwa.

17 czerwca: Wietnam i Kambodża przeprowadziły wspólny patrol morski.

Marynarki wojenne obu państw zakończyły 63. edycję patrolu morskiego, który był zorientowany na ćwiczeniach z zakresu misji poszukiwawczo-ratowniczych, zwalczania piractwa oraz przeciwdziałania przemytowi narkotyków czy uzbrojenia.

20 czerwca: do Indonezji dostarczono kolejną partię szczepionek na COVID-

19. Ministerstwo zdrowia Indonezji poinformowało o odebraniu 10 mln dawek szczepionek produkowanych przez chińską firmę Sinovac. Do tej pory Indonezja pozyskała łącznie 104 728 400 dawek szczepionki na koronawirusa, z czego 94,5 mln dawek pochodzi od chińskiego koncernu farmaceutycznego.

20 czerwca: Wietnam otrzymał od Chin darowiznę w postaci 500 tys. dawek

szczepionki na koronawirusa. Po tym jak na początku czerwca Wietnam podjął decyzję o dopuszczeniu chińskiej szczepionki do użytku, właśnie przekazana została pierwsza partia 500 tys. darmowych szczepionek produkowanych przez firmę Sinopharm. Ministerstwo zdrowia Wietnamu poinformowało, że szczepionki będą dystrybuowane pomiędzy trzy grupy: chiński obywateli w Wietnamie, Wietnamczyków zamierzających podjąć pracę lub studia w Chinach oraz mieszkańców obszaru przygranicznego z Chinami.

21 czerwca: w wyłącznej strefie ekonomicznej Filipin na Morzu Południowochińskim wykryto zwiększoną obecność statków,

najprawdopodobniej pochodzących z Chin. Zgodnie z raportem opublikowanym przez amerykańską firmę *Simularity* zajmującą się analizą danych geoprzestrzennych, liczba statków w filipińskiej wyłącznej strefie ekonomicznej wzrosła w ostatnim czasie z 129 do 238. Najprawdopodobniej większość z nich to chińskie jednostki.

23 czerwca: Chiny zorganizowały konferencję wysokiego szczebla dla państw Azji i Pacyfiku poświęconą współpracy w ramach Pasa i Szlaku (BRI).

W videokonferencji wzięli udział przedstawiciele 29 państw, w tym państw członkowskich ASEAN. W ramach spotkania wypracowano sześciopunktowy konsensus, w którym jest mowa m.in. o pogłębianiu współpracy w ramach BRI, wyzwaniach związanych z pandemią koronawirusa, potrzebie sprawnej dystrybucji szczepionek na COVID-19 i przeciwdziałania nacjonalizmowi szczepionkowemu, odbudowie gospodarki po pandemii w stabilny sposób z

dbałością o środowisko naturalne, współpracy na zasadach obopólnych korzyści, a także realizacji celów zrównoważonego rozwoju ONZ wyznaczonych do 2030 roku.

24 czerwca: Wietnam wyraził sprzeciw wobec chińskiej obecności w archipelagu Spratly. Rzeczniczka ministerstwa spraw zagranicznych Le Thi Thu Hang sprzeciwiła się obecności chińskiego statku wojkowego Typ-815G oraz samolotu wczesnego ostrzegania i kontroli KJ-500 oraz patrolowego Y-8Q w pobliżu rafy Fiery Cross. Ministerstwo wezwało jednocześnie do zaprzestania wszelkiego rodzaju działalności prowadzących do komplikacji obecnej sytuacji na Morzu Południowochińskim oraz przestrzegania prawa międzynarodowego UNCLOS.

24 czerwca: Chiny dostarczyły kolejne szczepionki na koronawirusa produkcji Sinovac na Filipiny. Carlito Galvez, odpowiedzialny na Filipinach za implementację rządowych środków mających na celu zapobieganie pandemii COVID-19, poinformował o odebraniu kolejnych dawek szczepionki CoronaVac.

25 czerwca: były prezydent Filipin został zaszczepiony chińską szczepionką na koronawirusa. Fidel V. Ramos w wieku 92 lat przyjął drugą dawkę szczepionki, produkowanej przez chiński koncern farmaceutyczny Sinovac. Ramas był prezydentem Filipin w latach 1992-1998.

26 czerwca: Japonia ratyfikowała umowę o wolnym handlu RCEP, w którą zaangażowane są państwa ASEAN oraz Chiny. Tokio złożyło w Sekretariacie ASEAN odpowiednią dokumentację dotyczącą ratyfikacji największej na świecie umowy o wolnym handlu, czyli Regionalnego Kompleksowego Partnerstwa Gospodarczego (RCEP). Japonia jest trzecim, po Chinach i Singapurze państwem, które dopełniło wszystkich formalności w związku z RCEP. Sama umowa wejdzie w życie 60 dni po ratyfikacji przez przynajmniej sześć państw ASEAN oraz trzy inne państwa.

27 czerwca: Indonezja odebrała kolejną dostawę chińskich szczepionek na koronawirusa. W ramach siedemnastej dostawy do Indonezji dotarły materiały do wytworzenia 10 mln dawek szczepionki chińskiej firmy Sinovac. Według ministra zdrowia, Indonezja zabezpieczyła do tej pory 2 mln szczepionek Sinopharm, 94,5 mln szczepionek Sinovac (z czego 91,5 mln zostało wytworzonych w Indonezji dzięki materiałom dostarczonym z Chin) oraz 8,2 mln dawek AstraZeneca. Żeby osiągnąć cel odporności zbiorowej 181,5 mln obywateli musi zostać zaszczepionych dwoma dawkami szczepionki.

KOMENTARZ

Po nieudanej wideorozmowie przedstawicielei ASEAN z sekretarzem stanu USA Antonym Blinken'em pod koniec maja, Chiny zorganizowały specjalne spotkanie ministrów spraw zagranicznych Chiny-ASEAN. Pekin wysłał tym samym jasny sygnał, że ChRL przywiązuje większą uwagę do relacji z państwami Azji Południowo-Wschodniej, a także jest bardziej zaangażowana w sytuację w regionie.

Szczyt zorganizowano w Chongqing, w Chinach zachodnich, a głównymi tematami rozmów była pandemia koronawirusa, sytuacja na Morzu Południowochińskim, a także kryzys w Birmie wywołany zamachem stanu, do którego doszło na początku lutego bieżącego roku.

Biorąc pod uwagę obecną sytuację epidemiologiczną w Azji Południowo-Wschodniej nie powinien dziwić fakt, że rozmowy rozpoczęły się od tematów związanych z pandemią. W wielu państwach ASEAN doszło do wzrostu liczby zakażeń, ze względu na nową mutację COVID-19. Tendencja wzrostowa jest widoczna w państwach, które do tej pory bardzo dobrze radziły sobie z ograniczaniem transmisji koronawirusa, na przykład Wietnam. Nowy wariant wirusa razem z trudnościami w pozyskaniu odpowiedniej ilości szczepionek stanowią zagrożenie nie tylko dla zdrowia obywateli, ale również może się przyczynić do dalszych problemów gospodarczych. O powadze sytuacji najlepiej świadczy fakt, że minister spraw zagranicznych Malezji Hishammuddin Hussein był zmuszony do odwołania swojego wyjazdu na szczyt w Chinach w ostatniej chwili, ponieważ został objęty kwarantanną.

Po zakończeniu szczytu minister spraw zagranicznych Indonezji Retno Marsudi, poinformowała, że wezwała Chiny do intensyfikacji współpracy Chin z ASEAN w zakresie dystrybucji szczepionek produkowanych zarówno przez Sinovac jak i Sinopharm, tym bardziej że obie szczepionki zostały już zatwierdzone przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Z kolei minister spraw zagranicznych Singapuru stwierdził, że ocenia dotychczasową współpracę Chin i ASEAN w walce z pandemią za bardzo efektywną. Zwrócił uwagę, że Chiny dostarczyły na bardzo wczesnym etapie pandemii różnego rodzaju sprzęt medyczny, a po opracowaniu szczepionki dostarczyła lek do każdego państwa regionu. Zauważył przy tym, że chińska reakcja wzmocniła wzajemne zaufanie i jest dobrym prognozą na przyszłość stosunków Chiny-ASEAN.

Kolejnym tematem, który został poruszony był kryzys wewnętrzny w Birmie. Ministrowie Singapuru, Indonezji oraz Malezji wyrazili swoje rozczarowanie działaniami birmańskiego rządu, głównie ze względu na brak działań w kierunku implementacji pięciopunktowego konsensusu, będącego wynikiem specjalnego szczytu ASEAN pod koniec kwietnia. Przedstawiciele Birmy deklarują współpracę z ASEAN, ale dopiero kiedy uda się osiągnąć stabilizację kraju oraz zapewnienie bezpieczeństwa. W obliczu braku jakichkolwiek postępów w implementacji konsensusu indonezyjska szefowa dyplomacji Retno Marsudi zwróciła się do Chin z prośbą o wsparcie ASEAN i doprowadzenie do realizacji postanowień konsensusu w Birmie.

Mimo znacznie intensywniejszych interakcji pomiędzy Chinami i ASEAN, to Stany Zjednoczone wciąż cieszą się większym poparciem w większości państw regionu. Obawy w związku z polityką zagraniczną Pekinu są przede wszystkim spowodowane sporem na Morzu Południowochińskim i przeciągającymi się negocjacjami nad Kodeksem Postępowania. Aktywność chińskiej floty jest w ostatnim czasie wyjątkowo duża, zwłaszcza w archipelagu Spratly, czego świadkiem są przede wszystkim Filipiny, które mimo prochińskiej polityki od 2016 roku, musiały zwiększyć aktywność straży przybrzeżnej oraz marynarki wojennej jak i łodzi rybackich, aby zabezpieczyć swoje interesy na Morzu Południowochińskim. W tym kontekście warto również zwrócić na 8. szczytu ministrów obrony ASEAN+1 zrealizowanego kilkanaście dni po szczycie ministrów spraw zagranicznych. Generał Wei Fenghe zwrócił bowiem na nim uwagę, że chińskie wojsko będzie stało na straży kluczowych interesów kraju, do których zaliczył między innymi Morze Południowochińskie. Zaliczenie chińskich roszczeń do kluczowych interesów obok kwestii dotyczących Tajwanu można odbierać jako sygnał, że Pekin nie będzie skłonny do jakichkolwiek kompromisów, co nie jest dobrą informacją dla pozostałych stron sporu na tym akwenie.

III. RYWALIZACJA CHINY-USA W ASEAN

1 czerwca: zastępca sekretarza stanu USA złożyła wizytę w Indonezji. Wendy Sherman na spotkaniu wiceministrem spraw zagranicznych Mahendrą Siregar'em podkreśliła znaczenie utrzymania wolności żeglugi w regionie. Zwróciła również uwagę na potrzebę większego zaangażowania w sytuację w Birmie, będącą skutkiem wojskowego zamachu stanu z początku lutego bieżącego roku.

1 czerwca: zastępca sekretarza stanu USA złożyła wizytę w Kambodży. Wendy Sherman spotkała się z premierem Hun Senem, z którym poruszyła temat kontrowersji wokół bazy marynarki wojennej Ream, a zwłaszcza potencjalnego

zaangażowania Chin w jej modernizację oraz podejrzenia wykorzystania jej przez chińskie siły zbrojne. Zastępca sekretarza stanu odniosła się również do zaskakującego wyburzenia części infrastruktury bazy, zbudowanej dzięki finansowemu wsparciu Stanów Zjednoczonych. Warto zwrócić uwagę, że jest to pierwsza wizyta amerykańskiego przedstawiciela wysokiego szczebla w Kambodży od kilku lat. Wendy Sherman wykorzystywała wizytę, żeby spotkać się z reprezentantem opozycji politycznej Kem Sokhą, przy okazji czego wezwała rząd do przestrzegania praw człowieka.

1-2 czerwca: zastępca sekretarza stanu USA złożyła wizytę w Tajlandii. Wendy Sherman spotkała się z premierem oraz wicepremierem, z którymi poruszyła temat amerykańskiego wsparcia dla Tajlandii w walce z pandemią koronawirusa, między innymi poprzez dostarczenie 30 mln dawek szczepionki na COVID-19. Przedstawiciele obu państw podkreślili wagę strategicznego partnerstwa w rozwoju bilateralnych relacji zarówno w sferze gospodarczej jak i z zakresu bezpieczeństwa. Podczas rozmowy poruszone zostały także tematy dotyczące sytuacji wewnętrznej w Birmie jak i w regionie rzeki Mekong. Zastępca sekretarza stanu USA odniosła się również do znaczenia demokracji, praw człowieka i podstawowych wolności, w tym wolności wypowiedzi.

3 czerwca: filipiński ambasador w Stanach Zjednoczonych zapewnił, że prezydent zaakceptuje nową wersję VFA. W ostatnim wywiadzie ambasador Jose Manuel Romualdez stwierdził, że prezydent Rodrigo Duterte dostrzeże wyraźną poprawę warunków nowej umowy dotyczącej warunków przebywania amerykańskich żołnierzy na terytorium Filipin, co przyczyni się do jej zaakceptowania i zakończenia niepewności związanych z przyszłością VFA. Ambasador Romualdez nie podał szczegółów dotyczących zmian w VFA, ale zdradził, że wynegocjowane warunki są akceptowalne i obopólnie korzystne. Rodrigo Duterte rozpoczął proces wycofania się Filipin z VFA w ubiegłym roku i od tamtej pory los współpracy ze Stanami Zjednoczonymi z zakresu bezpieczeństwa jest niepewny.

3 czerwca: do Wietnamu zmierza statek patrolowy straży przybrzeżnej podarowany przez Stany Zjednoczone. W okresie letnim do Wietnamu dotrze USCGC John Midgett (WHEC-726) klasy Hamilton, który będzie funkcjonował w wietnamskiej straży przybrzeżnej jako jednostka o numerze CSB 8021. Jest to już drugi tego rodzaju statek podarowany Wietnamowi przez Stany Zjednoczone w ramach współpracy z zakresu bezpieczeństwa morskiego. Statki tej klasy mogą prowadzić misje na morzu nieprzerwanie przez 45 dni, co wyraźnie poprawi wietnamskie zdolności w zabezpieczeniu swoich granic morskich. Pierwsza jednostka w ramach współpracy dwustronnej została przekazana w maju 2018 roku.

4 czerwca: Stany Zjednoczone prześlą państwom azjatyckim 7 mln szczepionek na koronawirusa w ramach programu COVAX. Administracja Joe Biden'a potwierdziła, że w najbliższym czasie do 17 państw azjatyckich (w tym na Filipiny) dotrze łącznie 7 mln dawek szczepionki na COVID-19. Według komunikatów Białego Domu jest to dopiero pierwszy etap międzynarodowego wsparcia Stanów Zjednoczonego w walce z pandemią. Nie podano jednak do wiadomości jakie szczepionki zostaną rozdyskrebowane w ramach pierwszej puli 7 mln dawek.

5 czerwca: amerykański przedstawiciel na Filipinach podkreślił, że Filipiny znajdują się wśród pierwszych państw, które otrzymają amerykańskie szczepionki w ramach darowizny. Chargé d'Affaires John Law z amerykańskiej ambasady na Filipinach poinformował, że Filipiny znajdują się wśród pierwszych odbiorców amerykańskiego wsparcia w walce z pandemią koronawirusa. Z zadeklarowanych przez Joe Biden'a 80 mln szczepionek, 25 mln ma trafić do Azji, przy czym pierwsza transza to 7 mln szczepionek. Z całej puli 75% będzie rozdyskrebowane za pośrednictwem programu COVAX, a 25% bezpośrednio do poszczególnych państw.

6 czerwca: amerykański attache ds. obrony w ambasadzie w Phnom Penh przestaje pełnić swoją funkcję. Pułkownik Marcus Ferrara na spotkaniu pożegnalnym z dowódcą Kambodżańskich sił zbrojnych, generałem Vong Pisen'em, podkreślił owocną współpracę między państwami w zakresie bezpieczeństwa. Przedstawiciele obu państw zadeklarowali dalszy rozwój stosunków dwustronnych poprzez różnego rodzaju ćwiczenia i wymianę doświadczeń.

9 czerwca: prezydent Filipin uzależnił los VFA od amerykańskich wyjaśnień dotyczących wydarzeń wokół płycizny Scarborough. Rodrigo Duterte w ostatnim wywiadzie stwierdził, że dalsze rozmowy nad nową wersją VFA będą możliwe, jeżeli Stany Zjednoczone w prosty sposób wytłumaczą, dlaczego nie zaangażowały się w spór pomiędzy Chinami i Filipinami o płyciznę Scarborough w 2012 roku. Prezydent postawił tezę, że Stany Zjednoczone kazały Filipinom wycofać swoje statki ze spornego obszaru, co doprowadziło do przejęcia kontroli nad spornym obszarem przez Chiny. Strona amerykańska prowadziła wtedy mediacje, które miały doprowadzić do jednoczesnego wycofania się statków chińskich i filipińskich. Podczas gdy Filipiny wycofały swoje jednostki, Chiny postanowiły utrzymać swoją obecność co przyczyniło się do faktycznego przejęcia kontroli nad Scarborough.

11 czerwca: Kambodża odmówiła pełnego dostępu dla amerykańskiego przedstawiciela do największej bazy marynarki wojennej w kraju. Podczas wizyty zastępcy sekretarza stanu Wendy Sherman w Kambodży na początku czerwca zostały przedstawione wątpliwości dotyczące potencjalnej obecności chińskich żołnierzy w bazie marynarki wojennej Ream. Premier Hun Sen po

spotkaniu z zastępcą sekretarza stanu, udzielił amerykańskiej ambasadzie zgodę na organizację regularnych wizyt attaché ds. obrony pułkownikowi Marcusowi M. Ferrara w bazie będącej przedmiotem niepokoju. Ambasada Stanów Zjednoczonych w Kambodży poinformowała jednak, że podczas realizacji wizyty, personel bazy Ream odmówił amerykańskiemu przedstawicielowi pełnego dostępu do wszystkich obiektów.

11 czerwca: Stany Zjednoczone wspólnie z Australią przeprowadziły manewry morskie na Morzu Południowochińskim. Dowództwo amerykańskiej marynarki wojennej poinformowało o dołączeniu niszczyciela z pociskami kierowanymi USS Curtis Wilbur do australijskiej fregaty HMAS Ballarat na Morzu Południowochińskim, gdzie przez tydzień prowadziły wspólne ćwiczenia wojskowe z wykorzystaniem helikopterów oraz prawdziwej amunicji. Australijska fregata wcześniej przeprowadziła podobne ćwiczenia z japońskimi siłami samoobrony.

12 czerwca: Wietnam zatwierdził amerykańską szczepionkę na koronawirusa do użytku w kraju. Ministerstwo zdrowia poinformowało o zatwierdzeniu do stosowania krajowego szczepionkę produkowaną przez amerykańską firmę Pfizer i niemiecką firmę BioNTech Inc. Jest to już czwarta szczepionka, która może być stosowana w Wietnamie po szczepionkach AstraZeneca, Sputnik V oraz Sinopharm. Według danych amerykańskiego Centrum Kontroli i Zapobiegania Chorobom (CDC) szczepionka Pfizer-BioNTech jest w 95% skuteczna i wymaga dwóch dawek podawanych w odstępie 21 dni. Wietnam poinformował w maju, że zakupił 31 mln dawek szczepionki Pfizer-BioNTech.

13 czerwca: w pierwszym kwartale 2021 roku handel pomiędzy Stanami Zjednoczonymi i Kambodżą wzrósł o 24,5%. Mimo kryzysu gospodarczego będącego skutkiem pandemii koronawirusa, handel dwustronny Kambodży ze Stanami Zjednoczonymi wzrósł w pierwszym kwartale o 24,45% w porównaniu do roku ubiegłego. Eksport Kambodży wzrósł o 24,43%, natomiast import o 25,53%. Wiceprzewodniczący Izby Handlowej Kambodży Lim Heng poinformował, że tendencja wzrostowa najprawdopodobniej się utrzyma, głównie ze względu na rosnące napięcia pomiędzy Waszyngtonem i Pekinem. Warto również zaznaczyć, że w 2020 roku zanotowano wzrost handlu dwustronnego o 17,89% w porównaniu do 2019 roku.

14 czerwca: dowódca VII floty Stanów Zjednoczonych złożył wizytę na Filipinach. Wiceadmirał Bill Merz spotkał się z szefem sztabu filipińskich sił zbrojnych generałem Cirilito Sobejaną i dowódcą filipińskiej marynarki wojennej, kontradmirałem Adeluisem Bordado, aby omówić znaczenie dwustronnych stosunków obu państw w regionie Indo-Pacyfiku. Dyskusja była poświęcona działaniom na rzecz wzmocnienia sojuszu, współpracy morskiej oraz wymianie informacji. Przedstawiciele obu państw zwrócili szczególną uwagę na sytuację na

Morzu Południowochińskim z perspektywy sporów terytorialnych jak i swobody żeglugi.

14 czerwca: Filipiny ponownie zawiesiły decyzję o zerwaniu umowy regulującej warunki przebywania amerykańskich żołnierzy na terytorium kraju (VFA). Pentagon z zadowoleniem przyjął decyzję o trzecim zawieszeniu decyzji w sprawie przyszłości VFA, która zostałaby zerwana w sierpniu. Niemniej jednak strona amerykańska liczyła na zaakceptowanie nowych warunków VFA, mimo oczywistej niechęci prezydenta Rodrigo Duterte do Stanów Zjednoczonych. Filipiński minister spraw zagranicznych Teodoro Locsin powiedział, że zawieszenie będzie obowiązywać przez kolejne sześć miesięcy, podczas gdy prezydent Duterte zapowiedział, że wciąż ma pewne uwagi dotyczące nowej wersji VFA.

16 czerwca: amerykański minister obrony wziął udział w 8. szczycie ministrów obrony ASEAN Plus. Lloyd J. Austin III spotkał się wirtualnie ze swoimi odpowiednikami ze Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) oraz z odpowiednikami innych partnerów dialogu ASEAN podczas spotkania ministrów obrony. W swoich uwagach przedstawił wizję obecnej administracji Stanów Zjednoczonych wobec regionu Indo-Pacyfiku, podkreślając znaczenie sojuszników i partnerów, wspólnych zasad i wielostronnego podejścia do wyzwań dla bezpieczeństwa, w tym pomocy pandemicznej. Lloyd J. Austin III podkreślił również bezprawne zachowanie Chin na Morzu Południowochińskim i wezwał wojsko Birmy do zmiany kursu polityki wewnątrz kraju.

20 czerwca: Filipiny zakupiły 40 mln dawek amerykańskiej szczepionki na COVID-19. Carlito Galvez, odpowiedzialny za koordynację walki z pandemią na Filipinach poinformował o zakupieniu 40 mln dawek szczepionki Pfizer-BioNTech. Do tej pory rząd zabezpieczył łącznie 113 mln dawek, z czego 26 mln pochodzi od chińskiego Sinovac, 10 mln rosyjskiej Sputnik V, 20 mln Moderny oraz 17 mln AstraZeneca. Póki co wykorzystane 8 mln dawek, przy czym 6 mln to były pierwsze dawki. Są to powolne postępy biorąc pod uwagę, że zgodnie z planem do końca bieżącego ma być zaszczepionych 70 mln ludzi.

21 czerwca: Singapur wziął udział w ćwiczeniach morskich ze Stanami Zjednoczonymi. Singapurskie siły zbrojne wzięły udział w ćwiczeniach Pacific Griffin 2021 na wodach wokół wyspy Guam, które potrwać do siódmego lipca. Po stronie Singapuru w manewrach wzięły udział dwie fregaty klasy Formidable RSS Tenacious i RSS Stalwart, statek patrolowy klasy Independence RSS Fearless, statek szkoleniowy MV Avatar oraz zespół nurków marynarki wojennej. W ćwiczenia zaangażowane zostały także myśliwce z pododdziału sił powietrznych Singapuru na Guam. Z kolei po stronie amerykańskiej w ćwiczeniach wziął udział niszczyciel typu Arleigh Burke z pociskami kierowanymi USS Benfold (DDG 65), okręt podwodny, samolot rozpoznawczy P-8A Poseidon i oddziały specjalizujący się w unieszkodliwianiu ładunków wybuchowych. W ramach Pacific Griffin 2021

zrealizowano scenariusze bojowe zarówno na lądzie jak i na morzu, a cała inicjatywa ma na celu zwiększenie zdolności bojowych formacji z obu państw i rozwijanie umiejętności współpracy.

26 czerwca: Indonezja i Stany Zjednoczone rozpoczęły prace nad budową morskiego centrum szkoleniowego. Indonezyjska agencja bezpieczeństwa morskiego (BAKAMLA) poinformowała o rozpoczęciu budowy morskiego centrum szkoleniowego w strategicznym rejonie Batam o wartości 3,5 mln USD. W ceremonii inaugurującej budowę wziął amerykański ambasador w Indonezji Sung Kim. Centrum będzie miało strategiczne położenie w pobliżu Cieśniny Malakka oraz Morza Południowochińskiego i będzie zarządzane przez BAKAMLA. Na jego obszarze znajdą się między innymi sale szkoleniowe oraz koszary.

27 czerwca: amerykański dziennikarz został wypuszczony z birmańskiego aresztu i deportowany do Stanów Zjednoczonych. Nathan Maung, redaktor naczelny internetowej platformy informacyjnej Kamayut Media, został zatrzymany przez wojskowy rząd w Birmie 9 marca i uwolniony 15 czerwca. Dziennikarz przyznał, że w trakcie przebywania w areszcie był torturowany, co potwierdza podobne doniesienia innych osób, które były zatrzymane.

27 czerwca: na Filipiny dotarła pierwsza partia amerykańskiej szczepionki Moderna. Filipiński rząd podpisał w marcu umowę na pozyskanie od amerykańskiej firmy 20 mln szczepionek. Do kraju właśnie dotarła pierwsza dostawa 249 600 dawek z czego 150 tys. będzie do dyspozycji rządu, a pozostała część zostanie przekazana sektorowi prywatnemu. Zgodnie z harmonogramem druga dostawa 1 mln szczepionek powinna dotrzeć na Filipiny w lipcu, a kolejna, tym razem 2 mln dawek, we wrześniu.

29 czerwca: szef filipińskiej dyplomacji podkreślił kluczową rolę Stanów Zjednoczonych w utrzymaniu stabilności w regionie przy okazji 75. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między państwami. Minister spraw zagranicznych Filipin Teodoro Locsin Jr. w specjalnym nagraniu z okazji rocznicy stosunków dyplomatycznych ze Stanami Zjednoczonymi przedstawił relacje dwustronne w bardzo dobrym świetle. Poinformował o zwiększonej amerykańskiej pomocy wojskowej, którą udało się osiągnąć za prezydentury Rodrigo Duterte. Minister podkreślił również zapewnienia sekretarza stanu USA o zastosowaniu traktatu o wzajemnej obronie w przypadku agresji na Filipiny na Morzu Południowochińskim. Przekaz Teodoro Locsin Jr. kłóci się jednak z decyzją Rodrigo Duterte w sprawie VFA, na mocy, której przedłużono o kolejne pół roku decyzję w sprawie wycofania się z tego porozumienia, które jest bardzo istotne dla rozwijania współpracy z zakresu bezpieczeństwa między tymi państwami.

KOMENTARZ

Biorąc pod uwagę czerwcową aktywność Stanów Zjednoczonych w Azji Południowo-Wschodniej, można stwierdzić, że Waszyngton podjął próbę naprawy swojego wizerunku po nieudanej próbie wideorozmowy sekretarza stanu USA z przedstawicielami państw członkowskich ASEAN pod koniec maja. Jakże konkretnie działania podjął amerykański rząd i czy wszystkie zakończyły się sukcesem?

Na przełomie maja i czerwca zastępcy sekretarza stanu Wendy Sherman odwiedziła Indonezję, Kambodżę i Tajlandię. Choć dobór państw nie można uznać za przypadkowy to należy uznać za dziwne, że na tej liście zabrakło Wietnamu oraz Filipin. Pierwsze z uwagi na wyraźną chęć podniesienia rangi relacji dwustronnych do strategicznego partnerstwa i potencjalnego dołączenia Wietnamu do formatu QUAD Plus. Drugie, ponieważ nadal ważą się losy umowy dotyczącej warunków przebywania amerykańskich żołnierzy na terytorium Filipin (VFA).

Indonezja jako największa gospodarka w ASEAN jest postrzegana jako nieoficjalny lider ASEAN. Pozycja tego państwa w regionie musi wiązać się z odpowiednim szacunkiem ze strony Waszyngtonu, dlatego nie powinno dziwić, że według nieoficjalnych doniesień minister spraw zagranicznych Indonezji Retno Marsudi była najbardziej poirytowana niemal godzinnym oczekiwaniem na połączenie z Antonym Blinken'em, który był w tym czasie w samolocie zmierzającym na Bliski Wschód. Wizyta Wendy Sherman była doskonałą okazją do odbudowy amerykańskiego wizerunku po fiasku z wideokonferencją. Choć po samym spotkaniu nie usłyszeliśmy żadnych nowych deklaracji, to pod koniec czerwca ogłoszono rozpoczęcie budowy morskiego centrum szkoleniowego w strategicznym rejonie Batam o wartości 3,5 mln USD. Centrum będzie kierowane przez indonezyjską agencję bezpieczeństwa morskiego (BAKAMLA), a co za tym idzie odegra ważną rolę w zabezpieczeniu zarówno Cieśniny Malakka jak i spornych obszarów morskich w pobliżu Wysp Natuna.

Inną formą amerykańskiego zaangażowania w regionie była zapowiedź wsparcia w walce z pandemią koronawirusa, która nabrała w ostatnim czasie na sile w Azji Południowo-Wschodniej. Z zadeklarowanych przez Joe Biden'a 80 mln szczepionek, 25 mln ma trafić do Azji, przy czym pierwsza transza to 7 mln szczepionek. Z całej puli 75% będzie rozdysponowane za pośrednictwem programu COVAX, a 25% bezpośrednio do poszczególnych państw. Warto dodać, że Chargé d'Affaires John Law z amerykańskiej ambasady na Filipinach

poinformował, że Filipiny znajdują się pośród pierwszych odbiorców amerykańskiego wsparcia w walce z pandemią COVID-19. Jest to tym bardziej istotne, że prezydent Rodrigo Duterte dawał do zrozumienia, że przyszłość nowej wersji VFA będzie zależała od skali amerykańskiej pomocy w opanowaniu rozprzestrzeniania się wirusa na Filipinach. Mimo dużego optymizmu filipińskiego ambasadora w Stanach Zjednoczonych Jose Manuela Romualdez'a, który na początku czerwca zapewniał, że nowa wersja VFA uzyska poparcie prezydenta, tymczasem Rodrigo Duterte po raz kolejny pokazał jak wielki dysonans panuje pomiędzy służbą dyplomatyczną a pałacem prezydenckim. Prezydent Duterte postanowił bowiem trzeci raz przedłużyć okres zawieszenia wycofania się Filipin z VFA, co spotkało się z mieszaną reakcją Waszyngtonu. Z jednej strony można było zauważyć ulgę, że porozumienie nie zostanie rozwiązane z początkiem sierpnia, a z drugiej dało się odczuć rozczarowanie, iż mimo negocjacji nad nową wersją VFA, wciąż nie ma pewności co do przyszłości współpracy z zakresu bezpieczeństwa między tymi państwami.

W kategoriach umiarkowanego sukcesu można rozpatrywać ostatnie interakcje Stanów Zjednoczonych z Kambodżą, która znajduje się bardzo głęboko w strefie chińskich wpływów. Podczas swojej wizyty w tym kraju Wendy Sherman zwróciła uwagę na amerykańskie obawy dotyczące obecności chińskich żołnierzy w bazie marynarki wojennej Ream. Premier Hun Sen odniósł się do tej sprawy poprzez udzielenie zgody na realizację inspekcji w bazie przez pracowników amerykańskiej placówki dyplomatycznej. Jednak kilka dni później amerykańska ambasada poinformowała, że podczas ostatniej inspekcji personel bazy odmówił dostępu do pewnych części kompleksu, co podważyło pełną transparentność, deklarowaną przez premiera Kambodży.

Na podstawie wydarzeń z czerwca możemy jasno powiedzieć, że Stany Zjednoczone próbują angażować się w Azji Południowo-Wschodniej, aczkolwiek trudno sprostać wysokim wymaganiom państw ASEAN, które oczekiwały równie dużego, a może nawet większego zaangażowania administracji Joe Biden'a w porównaniu do administracji Baracka Obamy. Warto mieć na uwadze również fakt, że jesteśmy dopiero w trakcie pierwszego roku prezydentury Biden'a, a co za tym idzie trudno na tym etapie wystawić kompleksową ocenę. Należy się również zgodzić się z opinią Amitava Acharya, którego zdaniem Barack Obama w pewnym sensie rozpieściła liderów państw Azji Południowo-Wschodniej poprzez bardzo częste wizyty i silną emocjonalną więź, albowiem przez wiele lat mieszkał w Indonezji.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

